

20.09.2010
ad 11.11.2010
1 (4) dave

Oikeusministeriö
Lainvalmisteluosasto
PL 25

00023 VALTIONEUVOSTO

LAUSUNTO SÄÄTIÖLAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMISTÄ KOSKEVASTA ARVIOMUISTIOSTA

Lausuntopyyntö 28.6.2010 OM 11/41/2010

Invalidisäätiö esittää säätiölainsäädännön kehittämistä koskevaan arviomuistioon ja siinä esitettyihin yksilöityihin kysymyksiin lausuntonaan seuraavaa:

Säätiölainsäädännön uudistuksen rajaukset

Kokonaisuudistus

Säätiölainsäädännön kokonaisuudistus on osittaisuudistusta parempi ratkaisu. Nykyinen säätiölaki on vanha. Osakeyhtiö- ja yhdistyslait on uusittu, ja näitä voidaan hyödyntää säätiölainsäädännön kokonaisuudistuksessa. Vaikka kokonaisuudistus vie enemmän aikaa kuin osittaisuudistus, saadaan siinä paremmin huomioitua kaikki uudistustarpeet. Säätiökenttä ei myöskään ole sellaisessa kriisissä, että uudistuksia pitäisi saada nopeasti aikaiseksi. Tärkeintä on hyvä lopputulos, ei nopeus.

Säätiöoikeudellinen uudistus

Vero-oikeudelliset sekä eläkesäätiölainsäädäntöön vaikuttavat kysymykset on syytä rajata säätiölakiuudistuksen ulkopuolelle.

Säätiölain soveltamisalan laajentaminen ja jatkuvarahoitteiset säätiöt

Jatkuvarahoitteisten säätiöiden erityisluonne ja ominaispiirteet tulisi periaatteessa ottaa huomioon säätiölain kokonaisuudistuksessa. Kuten muistiossa todetaan, ongelmaksi voisivat muodostua säätiötyyppien määrittely ja säätiöt, joissa osa toiminnasta täyttää toisen tyyppin ja osa toisen tunnusmerkit. Säätiön yleinen velvoite huolehtia taloudesta ja varallisuudesta turvaavalla tavalla sopii apurahasäätiöihin, mutta jatkuvarahoitteisen toimintasäätiön kannalta vaatimusta ei aina voi kirjaimellisesti toteuttaa johtuen toiminnan vaihtelujen taloudellisista riskeistä.

Tästä syystä olisi määrittelyvaikeuksista huolimatta tarpeen harkita säätiötyyppien erittelyä ainakin apurahasäätiöihin ja jatkuvarahoitteisiin säätiöihin, varsinkin jos säätiöille annetaan säätiölaissa mahdollisuus välittömään liiketoimintaan.

Säätiölain soveltamisalan laajentaminen ja epäitsenäiset säätiöt

Uudistuksen ei tulisi koskea epäitsenäisiä säätiöitä, vaan niihin tulisi nykyiseen tapaan soveltaa yleisiä (sopimus)oikeudellisia periaatteita ja niihin liittyvät mahdolliset riita-asiat tulisi käsitellä siviilioikeudellisina kysymyksinä.

Säätiölain uudistaminen tulisi rajoittaa koskemaan ainoastaan rekisteröityjä säätiöitä. Muihin säätiötyyppeihin tulisi soveltaa yleisiä siviilioikeudellisia normeja.

Lainsäädännön tahdonvaltaisuus

Pakottavan ja tahdonvaltaisen lainsäädännön suhteen tulisi seurata muuta yhteisölainsäädäntöä ja hyödyntää niistä saatuja kokemuksia. Pakottavan lainsäädännön osalta tulisi pitäytyä nykyiseen tasoon ja uusien säännösten osalta soveltaa tahdonvaltaisuutta ja olettamasaäntöjä.

Säätiölainsäädäntö, käytäntö ja oikeudellisen nykytilan arviointi

Säätiön yleinen määritelmä

Yhdenmukaisesti oikeusministeriön kannan mukaisesti säätiön tunnusmerkistön kirjaaminen lainsäädäntöön ei ole tarpeellista.

Säätiön perustaminen testamentilla ja säädekirjalla

Säätiölainsäädännön puitteissa ei tarvita lisäsääntelyä testamentilla määrätyn säätiön perustamisen varmistamiseksi.

Pääsääntöisesti testamenttimääräys- ja säädekirjakäytäntöön liittyvät tilanteet olisi kyettävä arvioimaan etukäteen ja testamentin ollessa kyseessä jo testamentin laatijan eläessä. Näin tulisi olla etenkin tapauksissa, joissa on epäselvää, voidaanko testamentin tai säädekirjan tarkoitusta toteuttaa. Tämän kysymyksen osalta nykyinen säännöstö on riittävä.

Säätiön tarkoitus ja toiminta

Hyödyllisyyskriteeri on käsitteenä niin moniselitteinen, että sen käyttöön ottamisesta saattaisi syntyä runsaasti tulkintaongelmia. Hyödyllisyyskriteeriä ei ole asetettu muillekaan yhteisöille, joten myös säätiöiden osalta tulisi pitäytyä toiminnan laillisuuskriteeriin.

Säätiöille tulisi antaa mahdollisuus liiketoiminnan harjoittamiseen.

Nykyisinkin välillinen liiketoiminta kyllä mahdollistaa käytännössä säätiön harjoittaman liiketoiminnan.

Välillistä liiketoimintaa harjoitetaan yleensä osakeyhtiö- tms. muodossa, joten toiminnan sääntely tulee tätä kautta.

Monet säätiölainsäädännön ulkopuolelta tulevat instrumentit soveltuvat myös säätiömaailmaan, joten säätiöitä koskeville erityisille velkojainsuoja- tai huolellisuussäännöksille ei ole tarvetta.

Rekisteröinnin edellytykset

Luvan saamisen edellytykset eivät nykyisellään sisällä merkittäviä ongelmia.

Myöskään lupamenettelyssä ei ole erityisiä ongelmia.

Lupamenettelyä ei tule kuitenkaan korvata ilmoitusmenettelyllä. Säätiöihin saattaa liittyä merkittäviä varallisuus- ja tunnearvoja, joten perusteellinen ja säännelty viranomaistarkastus on tulevaisuudessa edelleenkin tarpeen.

Säätiöpääoma

Ns. jatkuvarahoitteen säätiön osalta säätiöpääoman alarajaa voisi nostaa esimerkiksi 150.000 euroon ja muiden, kuten apurahasäätiöiden, osalta 50.000 euroon.

Olosuhteiden muuttuessa olisi perusteltua, että säätiöpääoman suuruutta voidaan muuttaa.

Säätiön hallinto

Hyvä hallinto

- Esimerkiksi osakeyhtiölaissa ja yhdistyslaissa olevia riippumattomuus- ja esteellisyysäännöksiä tulisi soveltuvin osin ottaa käyttöön myös säätiölainsäädännössä.
- Muissa yhteisöissä sovellettavia informaatio- ja tiedonsäädöksiä tulisi ottaa käyttöön myös säätiöiden osalta.
- SRN:n "Hyvä säätiötapa" -julkaisu muodostaa hyvän pohjan säätiölakiin sisällytettävän hyvän hallintotavan osioksi.

Yleiset periaatteet; huolellisuus- ja lojaliteettiperiaate

- Osakeyhtiölain säännökset huolellisuus- ja lojaliteettivelvollisuudesta soveltuvat myös säätiöihin.

Hallituksen kokoonpano ja tehtävät

- Säätiölaissa on aiheellista säätää hallituksen kokoonpanosta, jäsenten asettamistavasta, eroamisesta, erottamisesta, toimikaudesta ja jäsenten kelpoisuudesta esimerkiksi osakeyhtiölainsäädännön mukaisesti.
- Hallituksen päätöksentekomenettelyä ja tehtäviä koskevat säännökset tulisi sisällyttää säätiölakiin.

Muut organit ja niiden tehtävät

- Säätiölaissa olisi oltava ainakin suuremmille säätiöille määräykset toimitusjohtajan asemasta. Suuremman säätiön määritelmä tulisi olla samansuuntainen kirjanpitolainsäädännössä mainitun ns. suuremman/ merkittävemmän kirjanpito- ja talousvelvollisen kanssa (kirjanpitolaki, luku 3, §9).
- Kaksiportaisen hallintomallin toimielinten tehtävämäärittelyn osalta riittää, että se ilmaistaan säätiön säännöissä.

Vahingonkorvausvastuu

- Yleisen vahingonkorvauslainsäädännön mukainen vahingonkorvausmenettely on nykyisellä tasolla riittävän tehokas.

Säätiövalvonta

Julkinen valvonta

- Säätiövalvonta pl. resurssikysymykset sinällään on hyvin järjestetty. Käytännössä myös julkisuus on oleellinen säätiövalvonnan elementti.

Tilintarkastus

- Nykyinen taso ja vaatimukset ovat riittäviä.

Säätiövarallisuuden hoito

Varojen sijoittamista koskeva olettamasaäntö

- Nykyinen järjestelmä nojautuu säätiön hallituksen vastuuseen ja huolellisuusvelvollisuuteen, eikä kaipaa lisäsääntelyä.

Säätiön toiminnan tarkoituksen muuttaminen ja lopettaminen

Säätiön tarkoituksipykälän muuttaminen on nykykäytännön vallitessa liian vaikeaa. Muuttuneet olosuhteet säätiön toiminnassa tulisi joustavammin huomioida säätiön tarkoituksipykälän muutoshakemuksia käsiteltäessä.

Invalidisäätiö kiittää oikeusministeriötä mahdollisuudesta lausunnon antamiseen ja on vastaisuudessaakin valmis myötävaikuttamaan aihepiirin lainsäädäntötyön edistämiseen osallistumalla kutsuttaessa myös mahdolliseen komiteatyöskentelyyn ja antamalla lausuntoja asiasta.

Helsingissä 17.9.2010

IINVALIDISÄÄTIÖ

Heikki Teittinen
Toimitusjohtaja

Lyhyt kuvaus Invalidisäätiöstä

- Invalidisäätiö ORTON -konsernin kokonaishenkilöstömäärä on 1000 työntekijää.
- Konserniin kuuluu kolme liiketoimintayksikköä (Sairaala Orton Oy, Kuntoutus Orton Oy ja apuvälineklinikka Respecta Oy) sekä ammatillisen erityisopetuksen yleishyödyllinen yksikkö Keskuspuiston ammattiopisto.
- Liikevaihto on 90 miljoonaa euroa, josta 60 miljoonaa euroa tulee liiketoiminnasta ja 30 miljoonaa euroa ammatillisesta erityisopetuksesta.